

Asia: VN/13979/2023

Hallituksen esitys laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain 12 ja 96 §:n muuttamisesta (Suurjänniteverkkohanke)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

OX2 Finland Oy kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä. Suurjänniteverkkohanke on tärkeä Suomen sähköistymisen edistämiseksi ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. OX2 on johtava pohjoismainen uusiutuvan energian kehittäjä. Olemme rakentaneet Suomeen 1,2 GW maatuulivoimaa, ja kehitämme parhaillaan maa- ja merituulivoimaa, aurinkovoimaa ja sähkövarastoja.

1. Sähköntuotannon liittymisverkko

OX2 pitää tärkeänä, että jatkossakin useampi voimalaitos ja energiavarasto voidaan liittää kanta- tai jakeluverkkoon yhteisellä johdolla ilman, että kyseessä on luvanvarainen sähköverkkotoiminta. On hienoa, että sähköntuotannon liittymisverkolla tämä mahdollistetaan, vaikka samalla liittymisjohdon määritelmää kavennetaan. Tulkinnanvaraisuuden minimoimiseksi on erittäin tärkeää, että sähköntuotannon liittymisverkko määritellään laissa kristallinkirkkaasti.

4 § Sähköverkkotoiminnan luvanvaraisuus esitetään, että luvanvaraista ei ole sähköön kuljettaminen liittymisverkossa, jossa sähköä ei toimiteta tukkuasiakkaille tai loppukäyttäjille. Käsittääksemme kirjauksella ei pyritä rajaamaan liittymisverkossa kirjattavaa sähköön myyntiä PPA-asiakkaalle. Jotta tulkintaepäselvyyksiltä vältytään, ehdotamme perusteluiden täydentämistä tältä osin. Yhdymme myös Suomen uusiutuvat ry:n lausunnossa esitettyyn ehdotukseen 4 § 2 momentin 4-kohdan muotoilemisesta seuraavasti: ”4) sähköön kuljettaminen sähköntuotannon liittymisverkossa, jossa sähköä toimitetaan vain verkonhaltijan sähköverkon kautta liittymisverkkoon liittyneille voimalaitoskokonaisuuksille tai kuljetetaan liittymisverkosta verkonhaltijan sähköverkkoon siinä siirrettäväksi [POIS: ei toimiteta tukkuasiakkaille tai loppukäyttäjille].”

Tuotannon liittymisverkossa voi myös olla energiavarastoja, silloin kun ne ovat osa voimalaitoskokonaisuutta. Esimerkiksi tuuli- ja aurinkopuiston yhteydessä olevat energiavarastot voivat hyödyntää niin puiston omaa tuotantoa kuin verkkosähköä. Esityksessä olisi hyvä selvittää mahdollisuudet tähän.

3 §:n 4 b) -kohdan osalta esitämme, että yksityiskohtaisissa perusteluissa selvennettäisiin hallinnaksi katsottavan vuokrasopimuksen määritelmää siten, että sen katsottaisiin nimenomaisesti mahdollistavan myös toiminnan, jossa sähköverkkoon liittyjästä erillinen toimija voi omistaa ja operoida liittymisverkkoa. Näin välttyttäisiin hankkeita viivästyttäviltä tulkintaepäselvyyksiltä.

16 § Hankeluvan myöntäminen tulisi lisätä maininta sähköntuotannon liittymisverkosta. Liittymisverkko rinnastuu liittymisjohtoon, ja sille tulisi vastaavasti myöntää hankelupa.

Esityksen mukaan muutettavia (voimassa olevia) säännöksiä sovellettaisiin ennen lain voimaantuloa rakennettuihin liittymisjohtoihin. Yhteisten liittymisjohtojen rakentaminen on usein pitkä prosessi tarvittavien sopimusten laatimisesta tilausten tekemiseen ja lopulta itse rakentamiseen. Tästä syystä esittäisimme pidempää siirtymäaikaa säännösten soveltamiselle siten, että voimassa olevien säännösten soveltamista ei rajattaisi ennen lakimuutosten voimaantuloa rakennettuihin liittymisjohtoihin vaan esimerkiksi niihin liittymisjohtoihin, joita koskevaa lunastuslupahakemusta ei ole vielä tuolloin jätetty.

2. Liittymismaksu-uudistus

OX2 kiittää Fingridiä ja työ- ja elinkeinoministeriötä ennakoivasta varautumisesta sähkönsiirron pullonkauloihin. Liittymismaksu-uudistusta koskeva vaikutusarvio on tärkeä ja tarpeellinen, jotta eri vaihtoehtoja voidaan punnita tarkasti.

Kuten vaikutusarviossakin todetaan, liittymisen tehomaksun ohjausvaikutus on varsin rajallinen. Käytännössä se muodostuu sanktiomaksuksi uusille tuotanto- ja kulutusinvestoinneille.

Vaikutusarvion luvussa 6.2 tuodaan esiin, että ehdotetun liittymismaksu-uudistuksen kustannukset kohdistuisivat valtaosin tuuli- ja aurinkovoimahankkeisiin. Uusiin tuulivoimahankkeisiin kohdistuisi vuosina 2026-2030 117 miljoonan euron maksut (51% kokonaissummasta) ja aurinkovoimaan 45 miljoonan euron maksut (20% kokonaissummasta). On hyvin vaikeaa nähdä perusteluita näin voimakkaasti uusiin uusiutuvan energian investointeihin kohdistuvalle lisämaksulle, kun verkon kuormitus on kaikkien verkonkäyttäjien yhteinen haaste.

Kantaverkkopalveluiden alueelliset maksut jakautuisivat huomattavasti tasaisemmin, ja tätä vaihtoehtoa tulisi selvittää ensisijaisena vaihtoehtona. Kaikille alueen tuottajille tai kuluttajille kohdistuvat maksut jäisivät myös huomattavasti pienemmiksi kuin ainoastaan uusiin liittyjiin kohdistuvat maksut.

Vähintäänkin on tärkeää, että uudet maksut porrastetaan ja jaksotetaan, jotta investointiympäristö on ennakoitava ja kustannukset jakautuvat usealle vuodelle.

3. Merituulivoiman liittäminen

On myönteistä, että esityksessä selkeytetään Suomen talousvyöhykkeen kuuluvan kantaverkonhaltijan vastuualueeseen. OX2 on kehittänyt merituulivoimaa talousvyöhykkeellä vuodesta 2020. Talousvyöhykkeelle sijoittuvien Halla- ja Laine-merituulivoimahankkeiden ympäristövaikutusten arviointien (YVA) arvioidaan valmistuvan kevään 2025 aikana. Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi ensimmäisen talousvyöhykkeen merituulivoima-alueiden kilpailutuksen alkavan loppuvuodesta 2025.

OX2 pitää tärkeänä, että myös Ahvenanmaan merituulivoiman liittäminen Suomen kantaverkkoon mahdollistetaan. Ahvenanmaan pohjoispuolen merituulivoima-alueen kilpailutuksen arvioidaan käynnistyvän vuoden 2025 puolivälissä. Ahvenanmaan merituulivoiman liittäminen tarjoaisi paljon kaivattua sähköntuotantoa eteläiseen Suomeen. OX2 kehittää Ahvenanmaalla Noatun Nord -merituulivoimahanketta yhdessä Ålandsbankenin kanssa.

Merituulivoiman edistämiseksi olisi myös aiheellista harkita kantaverkonhaltijalle laajempaa toteutusvastuuta merialueille syntyvistä verkoista. Tämä edistäisi merituulivoiman rakentumista, mikä auttaisi vastaamaan merkittävästi kasvavaan sähkön kysyntään.

4. Erilliset linjat

OX2 kiittää esitystä siitä, että erilliset linjat myös muulle kuin pienimuotoiselle sähköntuotannolle mahdollistetaan. Vetytalouden kehittyessä ja teollisuuden muutenkin sähköistyessä erilliset linjat vähentävät sähköverkkoon kohdistuvaa painetta ja mahdollistavat kustannussäästöjä.

Kilpi Lyydia
OX2